

Vergaderjaar 2025–2026

36 865

Herindeling van de gemeenten Hilversum en Wijdmeren

Nr. 3

MEMORIE VAN TOELICHTING

1. Inleiding

Dit wetsvoorstel heeft betrekking op de herindeling van de gemeenten Wijdmeren en Hilversum, op basis van de herindelingsvariant «lichte samenvoeging». Dit betekent dat de gemeente Wijdmeren wordt opgeheven en de gemeentegrens van Hilversum zodanig wordt gewijzigd dat het grondgebied van Wijdmeren aan dat van Hilversum wordt toegevoegd. Deze herindeling is op initiatief van de betrokken gemeenten tot stand gekomen en leidt ertoe dat de gemeente Hilversum in nieuwe samenstelling circa 119.000 inwoners telt en een oppervlakte van 123 km² beslaat, waarvan 30 km² water. De beoogde datum van herindeling is 1 januari 2027.

Aanleiding voor dit wetsvoorstel is het herindelingsadvies van de betrokken gemeenten (vastgesteld op 27 maart 2025) en de positieve zienswijze daarop van gedeputeerde staten van de provincie Noord-Holland van 19 mei 2025¹. In 2016 werd reeds door de provincie Noord-Holland vastgesteld dat de gemeente Wijdmeren kampte met bestuurskrachtproblematiek en in 2023 kwam de gemeente Wijdmeren tot de conclusie dat een herindeling noodzakelijk was. In 2024 werd besloten dat Hilversum de beste herindelingspartner voor Wijdmeren zou zijn, gelet op de (financiële) positie van Hilversum en de gedeelde geschiedenis met Wijdmeren. De herindeling wordt breed gesteund door zowel bestuurders en inwoners van beide gemeenten als gemeenten in de regio.

In het volgende hoofdstuk worden de voorgeschiedenis en totstandkoming van het herindelingsadvies beschreven. Hoofdstuk 3 bevat de uitkomsten van de toets van het herindelingsadvies aan het Beleidskader gemeentelijke herindeling 2018² (hierna: Beleidskader). De (financiële) consequenties van de herindeling komen in hoofdstuk 4 aan bod. In

¹ Het herindelingsadvies met de bijbehorende documenten en de zienswijze van de provincie worden vanwege de omvang ervan niet als bijlagen bij de memorie van toelichting opgenomen. Deze stukken zijn raadpleegbaar via <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gemeenten/gemeentelijke-herindeling>.

² Kamerstukken II 2018/19, 28 750, nr. 75.

hoofdstuk 5 wordt ingegaan op de herindelingsverkiezingen en wordt toegelicht dat de naam van de gemeente Hilversum ongewijzigd blijft.

2. Voorgeschiedenis en totstandkoming herindelingsadvies

De gemeente Wijdmeren is al geruime tijd op zoek naar mogelijkheden om de bestuurskracht te versterken. In 2016 gaf de provincie Noord-Holland Deloitte de opdracht onderzoek te doen naar de bestuurskracht van gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek. Uit dat onderzoek bleek dat meerdere gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek, waaronder Wijdmeren, kampten met uitdagingen rondom bestuurskracht³. Naar aanleiding hiervan is de provincie Noord-Holland destijds een arhi-procedure gestart. Er bleek op dat moment echter nog onvoldoende draagvlak onder de betrokken gemeenten om te komen tot een gezamenlijk (herindelings)initiatief. In 2019 werd het Beleidskader gemeentelijke herindeling herzien. Hierin werd expliciet benoemd dat de voorkeur uitgaat naar herindelingen die van onderop tot stand komen. Gelet op de aanstaande herziening besloten provinciale staten van Noord-Holland de arhi-procedure op 20 november 2018 te beëindigen.

In de jaren die volgden bleef Wijdmeren een zelfstandige gemeente, maar gaandeweg werd steeds duidelijker dat de bestaande problemen niet zouden afnemen. Het opstellen van de begroting voor 2023 leidde tot de conclusie van het college van burgemeester & wethouders (hierna: college) dat financieel herstel zonder extern toezicht niet haalbaar was. Per 1 januari 2023 werd de gemeente Wijdmeren door de provincie Noord-Holland dan ook onder preventief financieel toezicht gesteld. Omdat de gemeente er niet in slaagde tijdig een herstelplan op te stellen, bleef dit toezicht gedurende het hele jaar 2023 van kracht. Gelijktijdig liet de gemeenteraad van Wijdmeren onderzoek doen naar toekomstscenario's voor de gemeente. Er werd breed gekeken naar de mogelijkheden: voortbestaan als zelfstandige gemeente, intensievere samenwerking met andere gemeenten, een ambtelijke fusie of een bestuurlijke fusie. Uit dit onderzoek bleek dat de gemeente Wijdmeren tekortschoot wat betreft «stuurkracht, handelingskracht, uitvoeringskracht en draagkracht»⁴. Door de beperkte bestuurskracht en ambtelijke capaciteit kwam de dienstverlening aan inwoners onder druk te staan. Samenspel tussen raad, college en de ambtelijke organisatie bleek eveneens onvoldoende functioneel. De constatering passen bij het beeld uit het eerdere bestuurskrachtonderzoek uit 2016 en laten zien dat het de gemeente Wijdmeren onvoldoende lukt hun bestuurskracht zelf te versterken. De urgentie om tot structurele verbetering te komen en daarbij ook een fusie als mogelijkheid te verkennen, werd hiermee steeds evidenter.

In juli 2023 besloot de gemeente Wijdmeren een bestuurlijke fusiepartner voor een herindeling te zoeken. Er werden verkennende gesprekken met de regiogemeenten gevoerd. Uit deze gesprekken werd duidelijk dat de andere regiogemeenten, te weten Blaricum, Laren, Gooise Meren en Huizen, Wijdmeren graag binnen de regio wilden behouden. De gemeenten Gooise Meren, Hilversum en Wijdmeren onderzochten vervolgens, ieder vanuit eigen perspectief, de mogelijkheden en wenselijkheid van het zich beschikbaar stellen als fusiepartner. In de bestuurlijke overleggen van 25 maart en 7 juni 2024 bespraken de portefeuillehouder bestuur van de provincie Noord-Holland en de burgemeesters van Wijdmeren, Hilversum en Gooise Meren de voortgang van de verkenningen. Op 10 juli 2024 nam de gemeenteraad van Wijdmeren het

³ Te raadplegen via <https://www.noord-holland.nl/bestanden/pdf/OnderzoekBestuurskracht>.

⁴ Te raadplegen via https://wijdmeren.raadsinformatie.nl/document/12960219/2/Onderlegger+bij+raadsbesluit+03_07_2023.

principebesluit om in te zetten op een samenvoeging en om een herindelingsontwerp op te stellen (17 stemmen voor, 2 tegen). De gemeenteraad van Hilversum besloot zich diezelfde dag beschikbaar te stellen als fusiepartner (31 stemmen voor, 6 tegen). Tegelijkertijd gaf de raad van Gooise Meren op deze datum aan geen fusiepartner te willen zijn (6 stemmen voor, 21 tegen). Vanaf dat moment trokken de gemeentebesturen van Wijdmeren en Hilversum, als beoogde fusiepartners, gezamenlijk op.

Op 11 december 2024 is door de gemeenteraden van Hilversum en Wijdmeren het herindelingsontwerp vastgesteld en ter inzage gelegd (conform artikel 5, tweede lid, Wet algemene regels herindeling (hierna: Wet arhi)). De terinzagelegging heeft geleid tot 48 zienswijzen die het herindelingsontwerp op hoofdlijnen bevestigen en suggesties bevatten om het herindelingsontwerp te verbeteren. Na beoordeling, beantwoording en verwerking van de zienswijzen is het uiteindelijke herindelingsadvies op 27 maart 2025 in beide gemeenteraden vastgesteld. Gedeputeerde staten van de provincie Noord-Holland hebben vervolgens op 19 mei 2025 een zienswijze op het herindelingsadvies uitgebracht. Gedeputeerde staten zijn zonder meer positief over de voorgenomen herindeling.

3. Toets aan het Beleidskader gemeentelijke herindeling 2018

Het herindelingsadvies is door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aan het Beleidskader getoetst. Het Beleidskader stelt vast dat de voorkeur uitgaat naar herindelungen «van onderop», dat wil zeggen op initiatief van de betrokken gemeenten. Het is primair aan gemeenten zelf om te werken aan versterking van hun bestuurskracht, zo nodig via een herindeling. Een gemeentelijk herindelingsadvies wordt door gedeputeerde staten, voorzien van hun zienswijze (artikel 5, derde lid, van de Wet arhi), aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties gezonden. De Minister beoordeelt vervolgens of het herindelingsproces op de door de wetgever beoogde zorgvuldige wijze heeft plaatsgevonden.

De Minister hanteert bij de beoordeling de volgende inhoudelijke criteria: (1) draagvlak, (2) bestuurskracht, (3) interne samenhang en nabijheid van bestuur en (4) regionale samenhang. Uit het herindelingsadvies moet blijken dat er bij inwoners, bestuurlijke partners en maatschappelijke partijen voldoende steun is voor het voornemen. Ook moet duidelijk worden dat de nieuwe gemeente beter in staat is de taken uit te voeren dan de individuele gemeenten die bij een herindeling betrokken zijn. De nieuwe gemeente moet een logische samenhang kennen en voldoende waarborgen kunnen bieden dat het gemeentebestuur voor inwoners nog steeds bereikbaar en nabij is. Tot slot moet de herindeling ook bijdragen aan evenwichtige regionale verhoudingen.

De voorgestelde samenvoeging van Wijdmeren en Hilversum betreft een zogenaamde «lichte samenvoeging», waarbij de gemeente Hilversum niet wordt opgeheven. Zodoende blijven de rechtsgevolgen die zijn verbonden aan opheffing voor de gemeente Hilversum achterwege. Het kabinet hanteert in het Beleidskader twee aanvullende criteria voor een lichte samenvoeging: (1) er bestaat overeenstemming tussen de gemeenten over toepassing van de variant en (2) er zijn afspraken gemaakt over de rechtspositie van het personeel.

Uit de voorgeschiedenis en de totstandkoming van het herindelingsadvies blijkt dat de voorgestelde opheffing van de gemeente Wijdmeren en de toevoeging van het grondgebied aan dat van de gemeente Hilversum een

wens van de betrokken gemeentebesturen is. Daarbij concludeert de Minister dat een zorgvuldig herindelingsproces is doorlopen. De voorgestelde herindeling voldoet aan alle hierboven genoemde inhoudelijke criteria. Ook bestaat tussen Wijdmeren en Hilversum overeenstemming over de herindelingsvariant «lichte samenvoeging» en zijn er afspraken over de rechtspositie van het personeel gemaakt. Daarmee is voldaan aan de vereisten die gelden voor een lichte samenvoeging. Deze conclusies worden in dit hoofdstuk nader toegelicht.

3.1 Draagvlak

Binnen het draagvlakcriterium worden drie typen draagvlak onderscheiden: bestuurlijk draagvlak op lokaal niveau, maatschappelijk draagvlak en bestuurlijk draagvlak in de regio.

Lokaal bestuurlijk draagvlak

Er is sprake van lokaal bestuurlijk draagvlak voor de voorgenomen herindeling. Het onderhavige herindelingsproces is op initiatief van de gemeenten gestart. Het principebesluit werd met ruime meerderheid in zowel Wijdmeren (17 stemmen voor, 2 tegen) als Hilversum (31 stemmen voor, 6 tegen) aangenomen. Het daaropvolgend herindelingsontwerp werd in Wijdmeren unaniem aangenomen en in Hilversum met 31 stemmen voor en 6 stemmen tegen. Met dezelfde stemverhouding is op 27 maart 2025 ook het herindelingsadvies genaamd «Samen Sterker» aangenomen. De beoogde samenvoeging kan daarmee op voldoende lokaal bestuurlijk draagvlak rekenen. In tabel 1 zijn de stemverhoudingen bij de vaststelling van het herindelingsadvies weergegeven.

Tabel 1. Stemverhoudingen vaststelling herindelingsadvies in beide gemeenteraden.

	Voor	Tegen	Afwezig
Wijdmeren	19	0	0
Hilversum	31	6	0
Totaal	50	6	0

Maatschappelijk draagvlak

Een gemeentelijke herindeling is een ingrijpend besluit voor inwoners, bedrijven, en instellingen. Daarom verlangt de Minister dat er wordt geïnvesteerd in het peilen en vergroten van het maatschappelijk draagvlak, door inwoners voldoende gelegenheid te geven om hun ideeën te delen en eventuele zorgen te uiten. Om hun inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties over het herindelingsproces te informeren en te consulteren, hebben Hilversum en Wijdmeren een participatief traject doorlopen. Deze activiteiten staan beschreven in het logboek bij het herindelingsadvies. Uit dit logboek blijkt dat beide gemeenten tijdig en intensief activiteiten hebben georganiseerd om belanghebbenden de gelegenheid tot inspraak te bieden.

Het gemeentebestuur Wijdmeren heeft in het najaar van 2023 inwoners, ondernemers en organisaties expliciet uitgenodigd om hun mening en visie over het herindelingsperspectief te delen. In het voorjaar van 2024 heeft Hilversum een eerste peiling onder inwoners en ondernemers gedaan. Dit betrof een brede verkennende peiling naar de mogelijkheid van herindelen.

Nadat de gemeenteraden in juli 2024 tot het opstellen van een herindelingsontwerp besloten, is er een gezamenlijke website gelanceerd waar geïnteresseerden informatie kunnen vinden rondom de herindeling en het proces, maar ook hun meningen en ideeën kunnen delen. Tussentijds hebben beide gemeenten hun inwoners middels webpagina's en verschillende nieuwsplatformen van de verkenningen op de hoogte gehouden. Vanaf het najaar van 2024 is er een gezamenlijk participatietraject met gezamenlijke participatiebijeenkomsten gestart. Het traject bestond uit verschillende themabijeenkomsten en een jongerenbijeenkomst voor de jongeren uit beide gemeenten.

In aanloop naar het vaststellen van het herindelingsontwerp heeft het projectteam in verschillende wijken in beide gemeenten verschillende straatinterviews gehouden. De interviews vormden een manier om actief in gesprek te gaan met inwoners en hun inzichten over de herindeling op te halen. Ten slotte zijn inwoners (en andere belanghebbenden) tijdens de terinzagelegging van het herindelingsontwerp «Samen Sterker» op verschillende manieren actief opgeroepen hun zienswijze in te dienen. In totaal zijn er 48 zienswijzen ontvangen, waarvan 29 van inwoners uit beide gemeenten en 14 van (maatschappelijke) organisaties en verenigingen. In grote lijnen bevestigen de zienswijzen de strekking van het herindelingsadvies. Het merendeel van de zienswijzen bevat aanscherpingen ter verdere verbetering van het herindelingsontwerp of suggesties voor de start van de toekomstige gemeente. Deze suggesties en aanscherpingen hebben een plek gekregen in het herindelingsadvies of Plan van Aanpak «Uitwerking herindelingsadvies». Een overzicht van de aanpassingen op basis van de ingediende zienswijzen is opgenomen in bijlage 5A van het herindelingsadvies. Daarmee kan worden geconcludeerd dat inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties actief betrokken zijn bij het herindelingsproces. Er is actief geïnvesteerd in het waarborgen van maatschappelijk draagvlak voor de betreffende herindeling.

Regionaal bestuurlijk draagvlak

De betreffende samenvoeging kan rekenen op een breed regionaal bestuurlijk draagvlak. Hilversum en Wijdmeren hebben het herindelingsontwerp met alle gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek besproken en hen uitgenodigd om een zienswijze te geven op het uiteindelijke herindelingsadvies. Alle regiogemeenten (Blaricum, Laren, Huizen en Gooise Meren) hebben schriftelijk aangegeven de herindeling van Wijdmeren en Hilversum te steunen.

Daarnaast is de betreffende herindeling op 10 oktober 2024 in het bestuurlijk overleg van het algemeen bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Gooi en Vechtstreek besproken. Tijdens dit overleg is stilgestaan bij de impact van de herindeling van Hilversum en Wijdmeren op de regio. Aan de orde kwamen onder meer de huidige regionaal-bestuurlijke verhoudingen, de kansen die de herindeling biedt en de vraag in hoeverre het algemeen bestuur van de regio de herindeling kan ondersteunen. Uit het verslag van dit overleg (Bijlagenboek A bij het herindelingsadvies) blijkt dat de bestuurders positief tegenover de herindeling staan. Zij onderschrijven de meerwaarde van de herindeling en zien de noodzaak ervan in. Bovendien hebben de regiogemeenten in een gezamenlijke brief hun steun nogmaals geëxpliciteerd, vanuit hun wens om Wijdmeren binnen de regio te houden. Op basis van deze uitlatingen kan worden gesteld dat er voor het herindelingsvoorstel sprake is van breed regionaal bestuurlijk draagvlak.

3.2 Bestuurskracht

De wens om de bestuurskracht te versterken is voor de gemeente Wijdmeren een belangrijke aanleiding geweest om tot een gemeentelijke herindeling te komen. Al langere tijd stond de bestuurlijke en organisatorische continuïteit van Wijdmeren onder druk. De gemeente had moeite om met beperkte ambtelijke capaciteit en financiële middelen de gevraagde kwaliteit van dienstverlening te blijven leveren. Zelfstandig voortbestaan bleek op termijn niet houdbaar, zo is sinds 2016 herhaaldelijk vastgesteld.

In de verkenning naar een herindelingspartner kwam Hilversum als meest logische en gewenste partner naar voren. Ook in een onderzoek van BMC uit mei 2024⁵ werd (ongedeeld) herindelen met Hilversum, ten opzichte van niet herindelen, (ongedeeld) herindelen met Gooise Meren of een splitsing tussen Gooise Meren en Hilversum, als meest logische herindelingsvorm en partner benoemd. Tussen Hilversum en Wijdmeren is sprake van een gedeelde geschiedenis, bestaande samenwerkingen op het gebied van onder meer recreatie, voorzieningen en onderwijs, en een gemeenschappelijk belang in het behoud van een sterke, samenhangende regio Gooi en Vechtstreek.

Hilversum blijkt uit de onderzoeken een robuuste centrumgemeente die in staat is de verantwoordelijkheid te nemen voor de kwetsbaarheden en problematiek van een buurgemeente, zoals onder andere blijkt uit het eerdergenoemde rapport van BMC. Door de voorgestelde herindeling beschikt de gemeente Hilversum in de toekomst, naast over een grotere schaal (zowel in inwonertal als in oppervlakte), over versterkte financiële slagkracht (waarop in paragraaf 4.2 van deze memorie van toelichting nader wordt ingegaan) en een stevigere ambtelijke en bestuurlijke organisatie. De ambtelijke organisatie Hilversum wordt met circa 200 medewerkers vanuit de ambtelijke organisatie Wijdmeren tot een omvang van circa 1.000 medewerkers versterkt. Voor Hilversum betekent dit ook een uitbreiding van haar centrumfunctie in de regio. De nieuwe gemeente is daardoor beter in staat om maatschappelijke en regionale opgaven en vraagstukken effectief en efficiënt het hoofd te bieden. De provincie Noord-Holland deelt dit beeld wat betreft versterking van de bestuurskracht en ziet in de herindeling een oplossing voor de kwetsbaarheid van de gemeente Wijdmeren en de benodigde kwaliteit van dienstverlening aan inwoners. De diversiteit van lokale gemeenschappen wordt daarnaast door middel van kernen-, buurt- en wijkbeleid gewaarborgd. Hiermee is het voldoende aannemelijk dat de herindeling zal leiden tot een versterking van de bestuurskracht.

3.3 Interne samenhang en nabijheid van bestuur

Hilversum en Wijdmeren onderkennen in het herindelingsadvies hun overeenkomsten en verschillen en spreken de ambitie uit om deze bewust te borgen en benutten. Beide gemeenten zijn sterk met elkaar verbonden en vullen elkaar op natuurlijke wijze aan. Hilversum heeft een stedelijk karakter, gecombineerd met dorpse elementen, terwijl Wijdmeren bestaat uit dorpen en plattelandskernen in een landelijke, waterrijke en recreatieve omgeving. De Hilversumse Meent is op dit moment al onderdeel van de gemeente Hilversum, maar ligt geografisch tussen de gemeente Wijdmeren en Gooise Meren ingeklemd. Gecombineerd biedt

⁵ BMC (2024), Impactanalyse herindeling Wijdmeren, onderdeel bestuurskracht, te raadplegen via: <https://bestuur.gooisemeren.nl/vergaderkalender/agenda-raadsvergadering/vergadering/beschikbaarheid-alsmogelijke-fusiepartner-voor-de-gemeente-wijdmeren-818141-1/>.

de nieuwe gemeente een grote verscheidenheid aan leefomgevingen binnen één bestuursgebied.

In de visie op de nieuwe gemeente Hilversum onderstrepen beide gemeenten het belang van het behouden en versterken van de eigenheid en gemeenschapszin in alle wijken en dorpen. In dat kader wordt in 2025 en 2026, samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties, gewerkt aan zogenoemde wijk- en dorpen cv's. Hierin worden per kern de kwaliteiten, identiteiten en toekomstvisies beschreven, met aandacht voor de verscheidenheid. Deze cv's worden medio 2026 door het college van Wijdmeren vastgesteld en vormen de basis voor het gebiedsgericht werken binnen de nieuwe gemeente.

Op 27 maart 2025 stelden de raden van Hilversum en Wijdmeren het herindelingsadvies, het Plan van Aanpak en het bestuurlijk akkoord vast. In deze documenten zijn de gezamenlijke uitgangspunten voor de bestuurlijke fusie vastgelegd, met nadrukkelijk oog voor het behoud van de nabijheid van bestuur. Er zijn onder andere afspraken gemaakt over het ophalen van kernwaarden uit beide gemeenten, het inrichten van een participatieproces, het ontwikkelen van een dorpskern-, wijk- en buurtgerichte aanpak en het zoveel mogelijk harmoniseren van beleid tot aan de datum van herindeling. Deze gezamenlijke inzet is er nadrukkelijk op gericht om te voorkomen dat de afstand tussen inwoners en het gemeentebestuur als gevolg van de herindeling toeneemt.

Met deze aanpak geven Hilversum en Wijdmeren voldoende invulling aan het criterium van interne samenhang en nabijheid van bestuur. Verschillen en overeenkomsten worden gezien en erkend, en er wordt actief in de betrokkenheid van inwoners geïnvesteerd. Daarmee wordt beoogd te voorkomen dat de afstand tussen inwoners en bestuur als gevolg van de herindeling zal groeien.

3.4 Regionale samenhang

Er is door de herindelingsgemeenten gekeken naar andere potentiële herindelingspartners en herindelingsvarianten, maar voor alternatieven bleek (te) weinig draagvlak. Door de herindeling is de nieuwe gemeente in staat om binnen regionale samenwerkingsverbanden haar verantwoordelijkheid te nemen en een goede partner voor andere gemeenten en maatschappelijke organisaties te zijn. De kwaliteit van de regionale samenwerking wordt hiermee positief beïnvloed.

Hilversum is tot op heden de grootste gemeente binnen de regio en dat zal na de samenvoeging met Wijdmeren logischerwijs zo blijven. De consequenties van de herindeling voor de regio Gooi en Vechtstreek zijn in het algemeen bestuur van de regio Gooi en Vechtstreek op 10 oktober 2024 besproken. De verhoudingen in de regio zijn goed en het belang van het behouden van Wijdmeren in de regio prevaleert boven mogelijke andere belangen.

De gemeenten Wijdmeren en Hilversum participeren grotendeels in dezelfde samenwerkingsverbanden, zoals de Metropoolregio Amsterdam en de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek. Hoewel de herindeling niet zal leiden tot een verandering in de omvang van de veiligheidsregio, zijn er wel gevolgen voor het aantal deelnemers in het algemeen - en dagelijks bestuur. Deze gevolgen staan nader toegelicht in paragraaf 4.1 van deze memorie van toelichting. Over het geheel bezien kan worden gesteld dat de herindeling gering effect op de regionale samenhang zal hebben.

3.5 Voorwaarden lichte samenvoeging

Uit het vastgestelde herindelingsadvies blijkt dat er tussen de gemeenten Hilversum en Wijdemeren overeenstemming bestaat over de toepassing van de herindelingsvariant «lichte samenvoeging». Daarbij is nadrukkelijk aandacht besteed aan de rechtspositie van het personeel van de op te heffen gemeente Wijdemeren.

In het principebesluit van de beide gemeenteraden van 10 juli 2024 is als uitgangspunt vastgesteld dat alle medewerkers van Wijdemeren binnen de nieuwe gemeente nodig en welkom zijn. Dit uitgangspunt is nader uitgewerkt in een sociaal plan⁶, dat eind oktober 2024 in afstemming met het lokaal overleg en de vakbonden is vastgesteld. Het sociaal plan bevat heldere afspraken en waarborgen voor de medewerkers van Wijdemeren en is van toepassing op het ambtelijke integratieproces binnen de gemeente Hilversum. In 2025 wordt het integratieproces zorgvuldig doorlopen, om per 1 januari 2026 tot een ambtelijke fusie te komen, vooruitlopend op de bestuurlijke fusie. Hiermee wordt op zorgvuldige wijze invulling gegeven aan de personele aspecten van de herindeling.

4. Gevolgen van de herindeling

4.1 Veiligheidsregio, GGD en omgevingsdienst

Iedere gemeente neemt deel aan een veiligheidsregio op grond van de Wet veiligheidsregio's (hierna: Wvr). Op de veiligheidsregio's is behoudens een aantal uitzonderingen ook de Wet gemeenschappelijke regelingen (hierna: Wgr) van toepassing. Wanneer de gemeente Wijdemeren als gevolg van de herindeling ophoudt te bestaan, bestaat de veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek in het vervolg uit vijf gemeenten. Dit heeft tot gevolg dat niet meer aan de Wgr en de Wvr wordt voldaan. In artikel 14, eerste lid, Wgr is namelijk geregeld dat het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en twee (of meer) andere leden die niet afkomstig zijn uit dezelfde gemeente. Daarnaast vereist artikel 14, derde lid, Wgr dat de leden van het dagelijks bestuur nimmer de meerderheid van het algemeen bestuur mogen uitmaken. Doordat de veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek na de herindeling uit vijf gemeenten bestaat, vormt het dagelijks bestuur van drie gemeenten automatisch ook de meerderheid van het algemeen bestuur.

De Wgr bevat voor soortgelijke situaties een voorziening: het benoemen van extra leden voor het algemeen bestuur. Echter, artikel 11, eerste lid, Wvr bepaalt dat het algemeen bestuur uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten bestaat. Omdat er slechts één burgemeester per gemeente is, is het onmogelijk om extra leden toe te voegen. Ook artikel 14, derde lid, Wgr juncto artikel 13, zevende lid, Wgr biedt geen soelaas. Deze voorziening regelt dat wanneer aan een burgemeestersregeling minder dan zes burgemeester deelnemen, de bepaling dat het aantal leden van het dagelijks bestuur nimmer de meerderheid van het algemeen bestuur mag vormen, niet van toepassing is. Voor de veiligheidsregio biedt dit artikel echter geen uitkomst, omdat de veiligheidsregio op basis van artikel 9, Wvr geen burgemeestersregeling, maar een collegeregeling, is.⁷

⁶ Te raadplegen via: <https://hilversum.bestuurlijkeinformatie.nl/Document/View/b0933457-a9a7-4283-9e330787fc9625f8>.

⁷ De argumentatie voor de keuze is gelegen in het feit dat brandweerzorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening conform artikel 2 een taak van het college – en niet enkel van de burgemeesters – is.

Voor de nieuwe veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek is gekozen om in dit wetsvoorstel aan te sluiten bij de uitzonderingsgrond die voor burgemeestersregelingen geldt. Dit betekent dat het dagelijks bestuur wél de meerderheid in het algemeen bestuur mag vormen. Er is voor deze oplossing gekozen, omdat de uitwerking van de Wvr in de praktijk nauw bij burgemeestersregelingen aansluit: het zijn immers uitsluitend burgemeesters die lid van het algemeen bestuur zijn. De voorgestelde uitzonderingspositie geldt specifiek voor de veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek en is ook in die vorm in het wetsvoorstel opgenomen. Nu de voorgestelde uitzondering betekent dat de leden van het dagelijks bestuur de meerderheid van het algemeen bestuur uitmaken, is het des te belangrijker dat bij de besluitvorming in de Veiligheidsregio de belangen van de gemeenten die geen onderdeel van het dagelijks bestuur uitmaken, uitdrukkelijk worden meegewogen.

Soortgelijke juridische knelpunten bestaan niet bij de herindeling betrokken GGD en Omgevingsdienst. Voor een GGD is het namelijk niet verplicht dat het algemeen bestuur (uitsluitend) uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten bestaat. Bij de GGD is het dus mogelijk om extra leden aan het algemeen bestuur toe te voegen. Wat betreft de Omgevingsdienst is het relevant dat de omgevingsdiensten Gooi en Vechtstreek en Flevoland in 2013 tot de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek zijn gefuseerd. De betreffende Omgevingsdienst heeft dus voldoende deelnemende gemeenten om aan de vereisten van de Wgr te voldoen.

4.2 Financiële aspecten

De zienswijze van de provincie Noord-Holland bevat een financiële analyse waarin de financiële positie van de huidige gemeenten en de financiële levensvatbaarheid van de «nieuwe» gemeente Hilversum staat beschreven. Op verzoek van zowel de gemeente Wijdmeren als de gemeente Hilversum is er een herindelingscan uitgevoerd, om een beeld te schetsen van de toekomstige begroting van de heringedeelde gemeente Hilversum. Uit deze scan bleek onder andere dat er voor de gemeente Wijdmeren voorafgaand aan de herindeling een kwetsbare financiële positie is. De financiële positie van de nieuwe gemeente Hilversum wordt daarentegen door gedeputeerde staten als voldoende beoordeeld.

Naar verwachting zal de algemene uitkering aan de gemeente Hilversum na de herindeling ongeveer 2,25% (€ 5.560.000)⁸ hoger zijn dan de som van de algemene uitkeringen die de gemeenten zonder de herindeling zouden ontvangen. Dat komt onder andere doordat de maatstaven landelijke en regionale centrumfunctie toenemen.

Op grond van de maatstaf herindeling krijgen de gemeenten voor de tijdelijke kosten om de herindeling te realiseren (ook wel aangeduid als frictiekosten) een uitkering uit het gemeentefonds van ongeveer € 6.300.000⁹ verspreid over vijf jaar. De eerste betaling vindt in het jaar voorafgaande aan de herindeling plaats.

⁸ Dit is een inschatting op basis van de stand CBS-gegevens meicirculaire 2025, zie <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/circulaires/2025/05/28/meicirculaire-gemeentefonds-2025>

⁹ Id 8.

5. Overige aspecten

5.1 Herindelingsverkiezingen en zittingsduur gemeenteraad

Bij een wijziging van de gemeentelijke indeling vinden tussentijdse raadsverkiezingen plaats, waarvan de organisatie berust bij de naar inwonertal grootste betrokken gemeente (artikel 52 Wet arhi). Dat betekent dat de gemeente Hilversum, als gemeente met het hoogste inwonertal, belast is met de organisatie van de tussentijdse raadsverkiezingen.

De beoogde datum van herindeling is 1 januari 2027. De herindelingsverkiezingen zullen daarom plaatsvinden op 18 november 2026, namelijk 44 dagen na de dag van kandidaatstelling die voor deze verkiezingen is bepaald op 5 oktober 2026 (artikel 55, tweede lid, Wet arhi). De reguliere gemeenteraadsverkiezingen vinden plaats op 18 maart 2026. Omdat de reguliere gemeenteraadsverkiezingen in hetzelfde jaar vallen als de herindelingsverkiezingen, nemen de gemeenten Wijdmeren en Hilversum geen deel aan de reguliere gemeenteraadsverkiezingen in maart 2026. De zittingsduur van de zittende leden van de twee afzonderlijke gemeenteraden wordt daarmee tot 1 januari 2027 (artikel 56b Wet arhi) verlengd. De eerstvolgende reguliere gemeenteraadsverkiezingen zullen in maart 2030 plaatsvinden. Dit leidt voor de gemeenteraad van de gemeente Hilversum (artikel 56c Wet arhi) tot een zittingsduur van drie jaar en drie maanden.

5.2 Naamgeving

Deze herindeling betreft een toevoeging van het grondgebied van de gemeente Wijdmeren aan de gemeente Hilversum (lichte samenvoeging). De gemeente Hilversum blijft daarmee bestaan, evenals de naam van de gemeente.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
F. Rijkaart